

Yurd üçün çirpınan ürəyin pıçılıtları

Bir həqiqətdir ki, söz dünyasında şairlik, yazıçılıq iddiasında olmadan bu iddianı ortaya qoyanların bəzilərinin daha tutarlı və həm də oxucu qəlbinə yol tapan söz adamları da var. Yəni onlar özünə "şair", "yazıçı" demədən ürəyini, duyğularını şair-yazıçı kimi ortaya qoyub və oxuyanda da, dinləyəndə də həmin iddiası olmayan insanların yaradıcılığına hardasa vurulmaya, könül açmaya bilmirsən. Çünki həmin ədəbi məhsullar özü səni öz dünyasına çəkir və sən də könüllü şəkildə həmin duyğuların dinləyicisinə, pərəstişkarına, bəzən də onu təbliğ edənə çevrilirsən. Bax, bu mənada bizim ədəbi camiədə elə müəlliflər var ki, onlar bir-iki şeirlə və yaxud kitabla oxucu yaddaşında iz buraxır. Aylar, illər keçəndə də o yaddaş kartı hansısa bir sözün, hansısa bir fikrin və yaxud ismin təsiri ilə oyanır və sən yaddaşında olan poetik nümunənin təkrar izinə düşürsən, təkrar onu arayıb oxuyursan. Məhz bu mənada mən hələ neçə illər öncə (2010) qələm və ruh dostum çox dəyərli və unudulmaz ustad yazarmız Hidayət Elvusalın mənə bağısladığı bir kitab barəsində oxucu duyğularımı qələmə almışdım. Həmin kitabın ön sözündə yazılmışdı ki, "Cavid Qəmbər oğlunun poetik duyğuları ləpələnen dalğalar kimi gah sahələ can atır, gah da qəmlər ümmanında boğulan kimsəsizə bənzəyir". Mən elə məhz damarında fəlsəfə və məntiq olan fikrin işığında sonralar oxucuların çox gözəl tanıdığı, sevdiyi və dəyər verdiyi, mənim üçün isə xüsusi və əvəzsiz olan böyük qardaşım və dostum Adil Cəmilin redaktoru olduğu "Ömür pillə-pillədir" kitabını oxudum. Oxuyanda da müəllifin fikirləri ilə birmənalı şəkildə razılaşırdım. Ona görə də tərəddüd etmədən ürəyimdə baş qaldıran, yəni həmin kitabın mənə oyatdığı hisləri yazıya çevirdim...

Bunu ona görə xatırladım ki, sonuncu istirahət günü adətım üzrə arxivimlə həmsöhbət idim. Köhnə yazılarım, eləcə də yarımçıq qalan əlyazmalarım arasında bir növ səyahətdə idim.

Belə bir vaxtda həmin yazı diqqətimi çəkdi və o diqqət də mənə yenidən "Ömür pillə-pillədir" kitabına apardı. Necə dəyərlər, köhnə tanışla yeni görüşüm başa tutdu. Bu dəfə artıq azad Kəlbəcər efirdən, ekrandan, mətbuatdan görüb izlədiyim, oxuduğum bugünkü ovqatının işığında oxudum həmin şeirləri. Həqiqətən müdriklər doğru deyib ki, ovqat hər şeyə öz təsirini göstərə bilir. Çünki 2010-cu ildən keçən 14 il ərzində mən bu şeirlərin yeni mənzərəsi ilə qarşılaşdım. Həyatın reallığı və bir də poetik fikrin güne təsiri mənə belə bir assosiasiya yaratdı ki, sözün gücü danılmazdır.

Görünür elə buna görə sözü xəncərlə müqayisə edib bərabər tutublar. Yəni kəsərinə, gücünə görə...

Kitabın müəllifi olan Cavid Qəmbər oğlu nəfis şəkildə oxucu qarşısına çıxartdığı şeirlərini hamısında özəl duyğularını, həyata özəl baxışını, Kəlbəcəre özəl sevgisini qələmə alıb.

Mənim artıq dəqiqləşdirdiyim fikrimə görə bu şeirlərdəki mənzərə yaddaşın oxucuya təqdimatıdır. Yəni müəllif Kəlbəcərdən özü ilə o şeirlərin yarandığı güne qədər nəyi gətirmişdisə, hamısını misralayıb. Ona görə də şeirlər adamın ruhunu oxşayır və səni özü ilə bərabər gəzdirir o yaddaş dünyasında. Şair yazır ki:

**Getmişdik dağlara, gülüm, dağların
Sən adlı bəzəyi, çiçəyi çatdır.
Sənsiz dəyişibdi bu dünya tamin,
Nə yeyib-ıçdikse, ürəyə yatdır.**

**Yoxdu o tərəvət, yoxdu o nəfəs,
Yoxdu gözəlliyə vurulan həvəs,
Sənsiz bu gözəllik qəfəsdə, qəfəs,
Fəryadım, harayım kimsəyə çatdır.**

**Dəyişib dünyanın dönümü, gülüm,
Bu ağlar talenin yönümü, gülüm?!
Aparдын ömrümü-günümü, gülüm,
Əllərim boş qalıb, heç nəyə çatdır,
Sənsiz bu gözəllik ürəyə yatdır.**

Şeiri oxuduqca diqqətli oxucu dərhal həsrəti, nisgilli və bir də həzin bir etirafı anındaca hiss edir. Müəllifin fikirlərinin səmimiyyəti tək seçilən sözlərin özündə deyil, həm də bütövlükdə bu şeirin yaratdığı mənzərədədir. Müəllif az qala oxucu ilə danışır və həmin münasibətin özünün də damarında bir göynərti olduğunu, bir ağrı, acı daşındığını sanki pıçıldadır, sanki göstərir. Bax, bu da bizim hər birimizin könlünə yatmayan, ruhumuzu oxşamayan, amma yaxamızı buraxmayan, bizimlə

çiyn-çiyinə gəzib dolaşan duyğuların bədii təqdimatıdır, şeir formatıdır. Ona görə də dərhal təsir göstərməyə başlayır. Həmin o təsir gücü şeir oxunub başa çatandan sonra da oxucudan ayrılıb getmir. Çünki bu bir auradır. Onun da adı gerçəklik və insani hisslərin o gerçəklikdə boy göstərməsi. Necə ki, ağaclar puçurlayır, tumurcuqların dodaqları qaçır. Bax, eynən həmin mənzərə yada düşür. O mənzərəni duyğusal bəndlər dərhal görür, seyr edir və öz ruhunu da cilalayır. Belə olan məqamda şairin başqa bir şeiri açılmış gül kimi öz ətrini təqdim edir:

**Səni vəsf etməsə, səni, sevgilim,
Əlimdə tutduğum qələm yazıqdı.
Axa sularını leysan eyləyən,
Kirpiyin altında didəm yazıqdı.**

**Dəyibsən xətrimə, getmə dərinə,
Məni mehman eylə qəlbin evinə,
Gəzsən köksüm üstə yüz il də yənə,
Demərim bir daha sinəm yazıqdı.**

**Ananın sözündən talandı vallah,
Damarda qanım da bulandı vallah.
Sevənlər sözümə inandı vallah,
Sevilən xoşbəxtədi, sevən yazıqdı.**

Yəqin ki, bu şeiri oxuduqca siz də hansısa hisslərlə baş-başa qalırırsız, siz də şairin duyğularının nə qədər həzin və həm də inandırıcı bir şəkildə təsir etmək gücünü hiss edirsiniz. Çünki həqiqi sevən lap obrazlı desəm, Məcnun olan öz Leylisinə, öz sevdihinə məhz bu cür qəlbini açır, məhz bu cür deyər bilər ki, səni vəsf etməyən qələm yazıqdı. Və yaxud sinəmin üstündə yüz il də gəzsən, bunu özü üçün xoşbəxtlik saymayan sinə yazıqdı. Ən pik, ən şah məqam isə gələn etiraf edək ki, şairin son misrasıdır. Yəni "Sevilən xoşbəxtədi, sevən yazıqdı".

Zənnimcə, bu misralar və bütövlükdə şeir həm də tablodu. Ən mahir bir rəssamın, ən şöhrətli bir təsviri sənət sahibinin hər kəsi

heyretə salacaq rəsm əsəridir. Onu ancaq qarşısında dayanıb seyr etdikcə hisslərə qarşılaşmaq, xəyala dalmaq və yalnız ürəyində "sevirmə... sevirmə" deməkdən başqa o anda ağıllıma heç nə gəlmir. Bax, elə yazımın əvvəlində söylədiyim fikrə burda təkrar qayıdıram. Elə iddialı söz qoşanlar, qaralama edənələr var ki, onların bütün külliyyəti bu misra qarşısında, bu şeir önündə, zənnimcə, heç nədən də o yandıdır.

Mən sizə təqdim etdiyim kitabdan gətirdiyim bu sitatlarla bir gerçəyi də ifadə etmək istəyirəm. O da nəsilədən, gəndən gələn birtəmənsdi. Yəni şəcərə həm də nələrsə, hansısa əlamətlərsə, duyğularına özü ilə daşıyır, bir-birinə ötürür. Bu mənada barəsində yazdığım kitabın müəllifi Dədə Şəmşir ocağının təmsilçisidir və az-çox saz, söz bilgisi olan hər kəs həmin ocağın keçdiyi yolun sözə-sənətə verdiyi töhfəni yəqin ki, bilir. Deməli, Cavid Qəmbər oğlu da özünün qanında, ruhunda olan həmin o söz qoşmaq, yaratmaq, yazmaq iksirini öz qələmi ilə oxucu qarşısına çıxarmaq üçün bir ilahi istəyin, ilahi tapşırığın, bir vəhyin ona təsirini gerçəkləşdirir. Yəni mənə görə bu kitabdakı şeirlər və bütövlükdə müəllifin digər duyğu yarpaqları həmin ocağın yaşam haqqıdır. Bu haqq vəhyə gəlir. Və Cavid Qəmbər oğlu da sadəcə onu poetik nümunəyə çevirir. O nümunələr də şair qələmində toxunan söz xalısıdır, naxışları yerində, ilmələri yerində:

**Qayalar açılmaz qıfılənd kimi,
Hər daşında bir sirr yatır dağların.
Baxırsan ki, başı qarla örtülüb,
Duruşunda fikir yatır dağların.**

**Hərdən hikkədədi, hərdən imanda,
Zirvəsi dayanar hey asimanda,
Düzdə cövlan edən çən də, duman da,
Ətəyində çökür, yatır dağların.**

**Yaz ayları gözəl olur növraqı,
Zirvəsində buluddandı papağı.
Qucağında çox sevimli qonağı,
Köksü üstə Şəmşir yatır dağların.**

Yazımın sonunda təqdim etdiyim bu şeir mənim üçün 30 il həsrətini çəkdiyim kəndim, Ərgünəş dağının, Kirs dağının sanki məni doğru əl uzadan, məni çağıran səsi idi. Və mən o səsi eşidə-eşidə yalnız yaşadığım vətəndə vətənsizliyi dözümlə ovutmağa çalışırdım. Daxilən ona qovuşacağım güne inansam da, amma bu inam hardasa bir az dumanlı kimi görünürdü mənə. Çünki itirdiklerimiz dağlar idi. Sözün həqiqi mənasında ucalıq idi. Ona görə də dönüşün, qayıdışın nə qədər çətin olacağını anlayırdım. Amma dağların qurduğu və sinəmdə qövr edən dağlar bir an da olsun məni öz təsir gücündən, təsir dairəsindən və bir də içimdəki yurd sevgisindən uzaq düşməyə qoymurdu. Bu, qarşılıqlı bir həsrət idi. Dağlar bizə, biz də dağlara qovuşmağa can atırdıq. Həm də orda bizi gözləyən, nigaran ruhlar, orda torpaq naminə şəhid olan igidlərin qanı, izi, nəfəsi, bir sözlə, paralanmış Azərbaycan gözləyirdi. Ora qayıtmağın yolu Zəfərdən keçirdi. Bunu da 44 gündə Ali Baş Komandanın əmrini yerinə yetirən Azərbaycan əsgəri bacardı. Və heç də təsadüfi seçmədiyim bu şeirdəki bədii fikir həm də həqiqi bir istəyin özü kimi o Zəfərə gedən yolun nələri üçün, kimlər üçün sualının cavabı oldu. Axı o dağlar Vətəndi. O dağlar yurd yerimizdi, evimiz, ocağımızdı! Və bir də o dağlarda Dədə Şəmşir, eləcə də neçə-neçə dəyərlilərimiz, aydınlarımız, igidlərimiz yatır.

Mən şeirin bütün çalarlarını duymağı, hiss etməyi oxucunun ixtiyarına buraxıram. Sadəcə bir məqamı diqqətə çatdırıram ki, bu qoşmada sözün həqiqi mənasında dağların vurğunu olan bir ürəyin çirpintisini açıq-aşkar eşidilir. Var olsun o ürək!